

Тарасів Березень.

9 березня 1814—9 березня 1924.

Борітесь — поборете.

Сонце революції.

Що-року на світанку весни, коли сонце несе життя в природі — нарід український у безліку сердечь живе спогадами про своє Сонце правди на світанку боротьби трудового люду українського за своє визволення від ярма неволі національної, від пазурів неволі соціальної. Те наше Сонце на світанку визвольної боротьби — вічний революціонер Т. Шевченко.

110 років минуло, як те Сонце зійшло над степами України. І світило й палило й запалювало своїм життям, своїм словом, свою працею, своїми думками почуття народу й запалило любов до боротьби, що охопила весь народ праці й недолі.

Які ж то думки й який той заповіт, що липшило наше Сонце з останнім промінням своїм — 63 роки тому?

В одному з листів своїх Шевченко писав: «на те є лихо, що з ним боротися». Те лихо - лихо окраденого трудового люду українського — українського селянства.

Можна пробачити особисте лихо, особисту кривду, але не можна мовчати про кривду над цілим народом, над народом праці.

Шевченко се відчув є виступив до боротьби з соціальним й національним гнетом в той час, коли ще: —

«Від Молдаванина до Фіна»
все мовчало.

За зброю взяв він вогненне слово й ним запіват всіх тих, які жили на «дідами крадене добро».

«По якому правдивому
Святому закону
І землею, всім данною
І сердечним людом
Торгуете?...»

А запитавши, поставив він всім їм застереження:

«..... Стережіться ж,
Бо лихо вам буде,
Тяжке лихо»

Не міг погодитися Шевченко з тую ганебною соціальною кривдою над його народом.

Він не міг уявити собі, щоб та кривда могла довго панувати, а тому вірив у неминучу розплату над визискувачем, над гнобителем українського селянства.

Коли ж так буде продовжуватися надалі — сонце землю спалить оскверненну. Але того бути неможе — так думав він. Він знов, що «Розкуються незабаром заковані люди» є це знання, що переконання давало йому силу в боротьбі й в життю. Для того ж щоб здійснилося бажання, щоб укр. трудо-

вий наріл дійсно скинув з себе ярмо чужинців та визискувачів кривдників, він дав перший дорогий для нас заповіт, а то — заповіт не складати зброї в боротьбі — революційно повстяти, не спиняючись перед жорстоким боєм з ворогом.

«Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте,
І вражою злою кровю
Волю окропіте» —

Заповідає він. І цей заповіт аж до сьогодня згучить й промовляє до всіх нас з далекої, дорогої моргили.

Доти доки є соціальне поневолення трудового люду, існує кривда над українським селянством, тая кривда, яку пензлем сліз і болю має Шевченко в своїх творах; доки веселі села, веселі тихі гаї є пекло — доти на його думку треба міцно тримати залізну зброю в руках.

Кажучи про життя українського села він такого змальовує:

«Хіба ж ти не бачиш?
Хіба ж ти не чуєш
Того плачу,
Он глянь, подивися
... У тім раї що ти покидаеш.
Латану світину з каліки здімакть».

Чи ж не знайомий цей образ нам, в часи і у дні наші? Чи ж не те саме ми бачимо по землях українських сьогодня? Так. А повертаючись до свого села, до хати з болем виривається з серца Шевченка думка:

«Защо не знаю, називають
Хатину в гаї, тихім раєм».

А далі:

..... Я не знаю,
Чи есть у Бога люте зло
Щоб у тій хаті не жило.
А хату раєм називають.
Не називаю її раєм
Тій хатиночки у гаї
Над чистим ставом край села

..... в тім гаю
У тій хатині у раю
Я бачив пекло... Там неволя».

Все це — і веселі села, і веселі гаї, їх хати-рай. все це може бути дійсно гарним і веселим тільки тоді — «як би не зосталось сліду панського на Україні», а до того часу:

«Аж страх погано.
У тім хорошму селі
Чорніше чорної землі
Блукануть люди....

Так думав Шевченко і йшов в своїй праці за тими думками, запалював серца народу й кликав до боротьби.

А чи не те ж саме міг би він сказати й сього дня? Чи не блукають наші люде — чорніше чорної землі цілими світами? Чи не роблять свій злочин над трудовим нашим людом визискувати — пани та ласі чужинці? Тяжкою недолою віє з земель українських — де й до сьогодня латану світну з калікі здіймають панство польське й московські чужинці.

Ті образи життя українського люду ні в день ні в ночі не давали спокою Шевченкові.

Виступивши до запеклого бою, з наболілого серця закликав він повстати — щоб порвати кайдани панської та чужинецької неволі — роботячими руками творити братолюбіє без пана й холопа, без ворога супостата, здобути життя в якому —

«Буде син і буде мати
І буде правда на землі» —

Головним мірилом всього життя у Шевченка то є боротьба за добро і рівність трудового люду. Лише в трудовому поступі він вбачав розвиток та розцвіт справедливого життя, що мусить належати «роботячим рукам» —

«Роботячим рукам,
Роботячим умам —
Перелоги орати,
Думать, сіять, не ждать
І посіяне жати
Роботячим рукам».

Тим «роботячим рукам», що належать нашому селянинові, тим «роботячим умам», що належить робітникам інтелігенції, тій інтелігенції, яка стає на послуги потреб свого народу і приймає імя, — трудової інтелігенції.

В напів дні ми можемо з повним правом назвати Шевченка Сонцем революції, провідником революційної думки во ім'я соціальної і національної справедливості, речником кривди трудового люду та права його на людське існування.

Гостро і твердо виступивши до боротьби з соціальною та національною неволею Українського люду він свою працею, своїми думками жагучими, своїм словом спілів вінок волі національної і соціальної навіки дорогій для трудового люду України.

Рік за роком... день за днем... А думки та праця Т. Шевченка, його слово вогняне, його заповіт з такою ж силою закликають нас бути однодушними й одностайно-міцними в боротьбі за визволення од ярма панського визиска та чужонароднього поневолення.

Ще дорожче стають думки й праця Шевченка сьогодні — коли український трудовий народ — селяни, робітник, трудовий інтелігент стогнуть під яром лютих звірів, коли кров українського народу поливає рідні землі, коли черна рілля змочується його кровлю, коли:

«Минають дні, минає літо,
А Україна знай горить;
По селях плачуть голі діти...»

І ми споминаючи думки Шевченка на світанку весни природи, мусимо бути міцно переконані, що прийде той день коли:

«Церква домовина
Розвалиться, а зпід неї
Встане Україна
І розвіє тьму неволі...»

День же той прийде лише тоді, коли всі ми будемо зеднані міцно другим заповітом Сонца революції, тим заповітом в якому ми чуємо певність і силу, коли всі як один ми відчуємо в своїх серцах силу заповіту вічного революціонера яким є Шевченко. Той заповіт: «Бортеся — поборете!»

19/III, 24 р.

Арк. Животко.

* * *

Хто не знає з нас, братове, як Кобзар співає.

Хто не бачив, як під кобзу спіні очі плачуть. Голос той — є голос люду, він по всій Україні лине, він пробуджує й кличе тих, хто серце в грудях має.

Кобза гололосно співає, кобза плаче й сміється... Снів той лине аж до серця — словом іцирим, словом любим промовляє.

Хто не знає з нас, братове, кобзарі як грають...

Але країні в цілім світі був Кобзар у нас єдиний.

Той Кобзар, що пісні волі заснівів — серед суворії нічі темної життя.

Той Кобзар, якого серце мов те сонечко засяло, засвітило на Україні.

Той Кобзар, якого пісня розляглась, пригорнула та примусила всім серцем полюбити Україну.

Той Кобзар, якого кобза раз загравши все згучить в степах України.

Згук од кобзи акордовий гень-лунає навколо.

Зазирнув той згук у всі куточки, зазирнув аж в самі груди й до серця доторкнувся.

Вмер Кобзар...

Минули роки...

Пісня льється...

Згук від кобзи акордовий гень лунає навколо.

Ще і досі струн одгомін розлягається навколо. В згуках струн, в кобзарській пісні — чути лиши любов до люду.

Кличе пісня, слово рідне до братів несеться, полюбити благає пісня рідний край, Святу Руїну, полюбити во врема люті, полюбити в тяжку годину. Полюбити крайну рідину — свою славну Україну та за неї в небі Господа молити.

Вмер Кобзар...

Скотилось сонце...

Обірвались струни кобзи...

І акордом прогукали ті слова останні пісні, що до волі, до любви краю рідного все кличуть.

Не замовкне тес слово Кобзаря України.

Пройде ще богато років — згук же співу чарівного все бренітиме між нами.

Нац Кобзарю!

Сонце наше!

Як та думка, що ти в пісні проспівав нам — невмеруща, так і спомин іцирим, ясний вікі житиме в серцях.

І на ті думки Твої останні, що ти нам їх заповів, ми житям своїм докажем, що Твого ми заповіту, слово іцирої любви, не забудемо ніколи.

(Витяг зі збірника «Тобі Таразе»).

Арк. Животко.